ISSN 2308-0361

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПАРКУ ПОЛЬЩІ*

Тетяна Постригань,
кандидат юридичних наук, доцент Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, адвокат
ID ORCID: 0000-0002-5975-0442

Стаття розкриває важливі правові аспекти створення та діяльності інноваційного парку Польщі, створення та діяльності науково-технологічних парків. Автором розглянуто законодавство Польщі з питань діяльності наукових та технологічних парків, технологічних інновацій, податкових та інших пільг.

Автором простежується розвиток законодавства, що регулює діяльність наукових та технологічних парків Польщі. Розглянуті інноваційні структури, їх особливості. Проведено аналіз досліджень вчених щодо державно-правового регулювання вищої освіти, дослідних закладів, наукових парків.

Охарактеризовано сучасний стан та тенденції діяльності наукових та технологічних парків Польщі.

Ключові слова: технологічний, науковий парк, наука, правове регулювання, високі технології, інновація

Мета статті: визначити правові аспекти наукових та технологічних парків як основних елементів інноваційної структури Польщі, а також інші елементи інноваційного парку.

Окремі аспекти аналізу проблем у правовому регулюванні діяльності технологічних та наукових парків Польщі розглядали науковці: Глібко С. В., Куриляк Є. Ю., Мединська Т. В., Ткач С. М., Черевата Р. Ю. та інші.

До основних елементів інноваційної структури Польщі відносяться наукові та технологічні парки. Також привабливими інструментами інвестування визнано спеціальні економічні зони, сформовано систему національних кластерів.

Науковці Польщі вважають, що технопарки як інструмент інноваційної політики все більше розглядають як інструмент зростання територіальної конкурентоспроможності шляхом: 1) сприяння, поширення та впровадження нововведень, 2) підтримки передачі технологій, 3) створення нових технологічних підприємств, 4) розвитку можливостей працевлаштування для тих, хто володіє навичками та кваліфікацією для роботи на інноваційних підприємствах [1].

Як відмічається у п. 15 ст. 2 Закону Польщі «Про фінансову підтримку інвестицій» від 20 березня 2002 р., технологічний парк — це відокремлена нерухомість разом з технічною інфраструктурою, створена з метою обміну знаннями та технологіями між науковими підрозділами (відповідно до п. 9 ст. 2 Закону від 8 жовтня 2004 р. «Про принципи фінансування науки») та підприємцями, що пропонуються підприємцям із застосуванням сучасних технологій, консалтингових послуг у створенні та розвитку підприємств, передачі технології та пе-

* Стаття друкується в авторській редакції.

ретворення результатів науково-дослідних робіт у технологічні інновації, а також створення можливості підприємцям вести ділову діяльність за допомогою використання нерухомості та технічної інфраструктури на основі договірних принципів [2].

Таким чином, в Польщі існує тісний зв'язок між науковими підрозділами, університетами та підприємцями.

Погоджуємось з Глібко С. В., який вважає, що для юридичної моделі технологічного парку Польщі більш відповідає в законодавстві України науковий парк, ніж технологічний, тому пропонує порівнювати наукові парки України з технологічними в Польщі, і насамперед щодо їх функцій [1].

За законодавством Польщі дослідження і розробки (далі — R&D) включають в себе творчі роботи, які проводяться систематично з метою підвищення знань, включаючи знання про людину, культуру і суспільство, а також для виявлення нових способів використання цих знань [3].

Відповідно до змінених польських актів з податку на прибуток та доходів громадян (CIT і PIT), дослідження і розробки (далі — R&D) визначається як творча діяльність, в тому числі науково-дослідні або дослідно-конструкторські роботи здійснюється систематично, щоб розширити базу знань, яка потім використовується для створення нових бізнес-додатків. [4].

Згідно Закону від 25 вересня 2015 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з підтримкою інновацій» податок на прибуток відноситься до доходів венчурних фондів від вибуття часток (акцій), придбаних у 2016–2017 роках. Якщо вимоги, передбачені Законом, дотримані, цей дохід буде користуватися повним звільненням від податку на прибуток. Отже, якщо фонд венчурного капіталу відповідає вимогам для звільнення, він може отримати цілих 19 % прибутку від продажу часток (акцій). Звичайно, чим вище віддача від інвестицій, тим більшою буде податкова вигода, а у разі значного збільшення вартості акцій, сума економії може бути значною, що показано в таблиці нижче [5].

Компанії, які здійснюють віднесення витрат на діяльність R&D в Польщі, крім визнання таких витрат, як відрахувань на загальні податкові витрати, можуть зробити додаткові відрахування та частини цих витрат з оподатковуваної бази. До таких витрат на відрахування включаються:

- заробітна плата і премії співробітників R&D;
- придбання для R&D матеріалів і сировини;
- доповіді експертів, думки, консультації та інші еквівалентні послуги, а також придбання результатів наукових досліджень, при умові, або виконуванні R&D діяльності;
- безоплатне використання науково-дослідного устаткування, якщо воно використовується для R&D діяльності;
- списання амортизації на R&D основних засобів і нематеріальних активів [4].

Мединська Т. В., Черевата Р. Ю. звертають увагу, що на початку січня 2016 року був введений новий податковий кредит для R&D діяльності, пропозиція передбачає:

- скасування прибуткового податку на інтелектуальну власність в компаніях;
- податкове вирахування за вартість отримання патенту для малих і середніх підприємств;
- збільшення кількості прийнятних витрат на R&D, які є податком;
- можливість відняти вартість для R&D не три, а шість років;
- повернути грошові кошти для знову створюваних підприємств, що діють в R&D;
- більш гнучкі правила для розташування з боку держави юридичних осіб IT-інфраструктури, в тому числі дослідження;

• модифікація процедури «вчених виборчих прав» (придбання прав власності на винаходи) [4].

В законодавстві Польщі передбачено податкове та інше стимулювання нових технологій. Діють податкові пільги на придбання нових технологій — база оподаткування може бути зменшена до 50 % від витрат, понесених на придбання нових технологій у вигляді нематеріальних активів, таких як права власності, ліцензії, права на патенти або корисні моделі, ноу-хау, що повинні вдосконалити існуючі товари /послуги може бути відраховано з оподатковуваного доходу. Податкове вирахування може бути використано протягом наступних 3 податкових років. [6].

Податкові пільги для науково-дослідних центрів: мають право на 50 % знижку від витрат на заробітну плату та основні засоби. Якщо центр розташований в особливій економічній зоні, компанія може розраховувати також на зменшення ставки до 50 % на корпоративний податок. Науково-дослідні центри також мають право на звільнення від сплати податку на нерухомість, а також на сільські та лісові податкові пільги [6].

В 2015 році Міністерство науки та вищої освіти Польщі опублікувало «Білу книгу інновацій» (Białą Księgę Innowacji).

За даними Міністерства науки та вищої освіти, мета публікації — виявити бар'єри, що перешкоджають вільній передачі нових знань в економіку, а також запропонувати рішення, які зруйнують ці бар'єри [7].

У виданні включені рішення, запропоновані підприємцями, вченими, інвесторами та адміністрацією.

Серед пропозицій для підприємців у Білій книзі, серед іншого, є: збільшення податкових пільг для досліджень та розробок; безстрокове звільнення від сплати податку на прибуток в натуральній формі; підтримка

Розвитку інноваційних стартапів; ввведення статусу інноваційного підприємства; спеціалізація судів в галузі захисту інтелектуальної власності, порушення патентів та корисних моделей.

Пропозиції для інвесторів включають ідеї введення податкових пільг для інвесторів, що фінансують стартапи. Адміністративні зміни включають: організацію інноваційних конкурсів у школах; підвищення якості навчання вчителів, їх навичок використання інформаційних та комунікаційних технологій та електронного навчання.

Серед пропозицій було також створення інноваційного порталу, що об'єднує підприємців, вчених та інвесторів.

Біла книга є частиною «Плану відповідального розвитку» та «Стратегії наукової переваги», мета яких — стимулювати економіку та вирвати Польщу з пастки середнього доходу. Реалізація обраних постулатів з книги повинна сприяти збільшенню витрат на дослідження та розробки (НІОКР) до рівня 1,7%. ВВП у 2020 році та створення 1500 стартапів протягом наступних 7 років [8].

Багато місця приділяється патентному захисту, і хоча питання підвищення обізнаності та освіти в цій галузі не визиває сумнівів, наприклад, питання про виконання завдань патентного повіреного юрисконсультами та повіреними.

В той же час Біла книга містить розумну пропозицію ввести спеціалізацію судів, які повинні розглядати конкретні справи, пов'язані з порушенням прав інтелектуальної власності [9].

Слід відмітити, що в Польщі привабливими інструментами інвестування також визнано спеціальні економічні зони — відокремлені ділянки території країни, призначені для ведення підприємницької діяльності на пільгових умовах. Вони формувалися відповідно до The Act of 20 October 1994 on Special Economic Zones насамперед для прискорення економічного розвитку регіонів шляхом становлення нових видів підприємницької діяльності, підвищення конкурентоспроможності то-

варів/послуг, розроблення нових техніко-технологічних рішень та їх практичного застосування, створення нових робочих місць, розвитку експорту [10].

Згідно з переліком до спеціальних економічних зон, зокрема, відносяться: Kamienna Góra SEZSE, Katowice SEZ, Kostrzyń-Słubice SEZ, Krakow Technology Park, Legnica SEZ, Łódź SEZ, SEZ Euro-Park Mielec, Pomeranian SEZ, Słupsk SEZ, SEZ Starachowice, Suwałki SEZ, Euro-Park Wisłosan (or Tarnobrzeg Special Economic), Wałbrzych SEZ, Warmia-Mazury SEZ [11].

Окрім того, в Польщі, відповідно до стратегії ЄС «Європа 2020» і смарт-концепції спеціалізації, запропонованої Європейською комісією, сформовано систему національних кластерів. Це дозволяє виділити ключові конкурентні напрями розвитку економіки країни, регіонів і створити умови для впровадження інновацій та досягнення конкурентоспроможності на світовому ринку. Так, на сьогодні нараховано в Польщі 7 національних кластерів, які спрямовані на розвиток таких видів діяльності: виробництво машин, приладів та інструментів для промислового використання; будівництво, лиття металу, авіація, ІТ, будівництво, хімічна промисловість [12].

Куриляк Є.В. виділяє такі кластери авіаційного напрямку як «Авіаційна долина — Dolina Lotnicza» та «Авіаційна долина» («Dolina Lotnicza»). Зазначає, що прообразом кластеру авіаційного напрямку може бути польський кластер «Авіаційна долина — Dolina Lotnicza». Кластер виник у 2003 році з ініціативи підприємців авіаційної промисловості і нині об'єднує більше як 90 членів. Він виконує як державні, так і міжнародні проекти, що робить його важливою складовою світового ланцюга постачальників авіаційної промисловості. Головними пропозиціями кластеру є деталі та комплектуючі для авіації; транспортні літаки; вертольоти та легкі і ультра легкі повітряні судна. У Південно-Східному регіоні Польщі успішно функціонує й інший кластер авіаційної промисловості — Об'єднання групи підприємств авіаційної промисловості «Авіаційна долина» («Dolina Lotnicza»). Кластер об'єднує переважно малі і середні підприємства. Його ідея полягає в тому, щоб зосередити увагу на вітчизняних фірмах і сприяти їх діяльності. Стратегічною ціллю діяльності кластеру є підвищення конкурентоспроможності членів кластеру через інновації у сфері збільшення рівня безпеки у легкій і ультра легкій авіації. Члени кластеру створюють і використовують унікальні у світовому масштабі конструктивні і технологічні рішення, володіють десятирічним досвідом у сфері проектування і виробництва ультра легких конструкцій (серед них літаки, автожири, параплани, парашути, бортова електроніка, контрольно-вимірювальні пристрої, комплектуючі деталі для авіації і т. і.) [13].

Отже, в Польщі існує значна законодавча база, завдяки якій відбувається правове регулювання елементів інноваційної структури Польщі, зокрема наукових та технологічних парків, спеціальних економічних зон.

Список використаних джерел / List of references

1. *Глібко С. В. Правове регулювання діяльності наукового парку як суб'єкта національної інноваційної системи. Право та інновації № 4 (20) 2017. С. 15–27.*
2. *Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji. URL: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf.*
3. *Główny Urząd Statystyczny [Електронний ресурс]. URL: http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/wroc/Dzialalnosc_badawcza_i_rozwojowa.pdf.*

4. Мединська Т. В., Черевата Р. Ю. Податкове стимулювання інноваційної діяльності в Україні та Польщі в умовах європейського вибору. Економіка і суспільство. Випуск # 13 / 2017. С. 1149–1156.
5. Poland: Tax exemption for venture capital funds aims to foster innovation [Електронний ресурс]. URL: https://www.dlapiper.com/sv/sweden/insights/publications/2016/05/.
6. Шляхи розвитку укр. науки Інформаційно-аналітичний бюлетень. Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі.» № 5 (126) травень 2016. [Електронний ресурс]. URL: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/stymuly.pdf.
7. [Електронний ресурс]. URL: https://bbn.uksw.edu.pl/node/332.
8. [Електронний ресурс]. URL: https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,
411269,resort-nauki-przedstawil-biala-ksiege-innowacji.html.
9. [Електронний ресурс]. URL: http://obywatelenauki.pl/2016/10/komentarz-on-do-bialej-ksiegi-innowacji/.
10. Act of 20 October 1994 on Special Economic Zones [Електронний ресурс].
URL: http://invest-ksse.com/acts of law,22.
11. [Електронний ресурс]. URL: https://www.worldfzo.org/Portals/0/
OpenContent/Files/487/Poland_FreeZones_Atlas.pdf.
12. Ткач С. М. Розвиток інноваційної інфраструктури України та Польщі. 92 Випуск 3 (119), м. Львів.
13. Куриляк Є. Ю. Кластерні форми організації виробництва у глобальній економіці. Дис. на здобуття наукового ступеня к. е. н. Тернопіль – 2015. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/749/1/14.10.2015_disertacya_kurilyak-ye.yu.pdf.

1. Hlibko S. V. Pravove rehuliuvannia diialnosti naukovoho parku yak subiekta natsionalnoi innovatsiinoi systemy. Pravo ta innovatsii № 4 (20) 2017. S. 15–27.
2. Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji. URL: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf.
3. Główny Urząd Statystyczny [Elektronnyi resurs]. URL: http://stat.gov.pl/
cps/rde/xbcr/wroc/Dzialalnosc_badawcza_i_rozwojowa.pdf.
4. Medynska T. V., Cherevata R. Yu. Podatkove stymuliuvannia innovatsiinoi diialnosti v Ukraini ta Polshchi v umovakh yevropeiskoho vyboru. Ekonomika i suspilstvo. Vypusk # 13 / 2017. S. 1149–1156.
5. Poland: Tax exemption for venture capital funds aims to foster innovation [Elektronnyi resurs]. URL: https://www.dlapiper.com/sv/sweden/insights/publications/2016/05/.
6. Shliakhy rozvytku ukr. nauky Informatsiino-analitychnyi biuleten. Dodatok do zhurnalu «Ukraina: podii, fakty, komentari.» № 5 (126) traven 2016. [Elektronnyi resurs]. URL: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/stymuly.pdf.
7. [Elektronnyi resurs]. URL: https://bbn.uksw.edu.pl/node/332.
8. [Elektronnyi resurs]. URL: https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,
411269,resort-nauki-przedstawil-biala-ksiege-innowacji.html.
9. [Elektronnyi resurs]. URL: http://obywatelenauki.pl/2016/10/komentarz-on-do-bialej-ksiegi-innowacji/.
10. Act of 20 October 1994 on Special Economic Zones [Elektronnyi resurs].
URL: http://invest-ksse.com/acts of law,22.
11. [Elektronnyi resurs]. URL: https://www.worldfzo.org/Portals/0/
OpenContent/Files/487/Poland_FreeZones_Atlas.pdf.
12. Tkach S. M. Rozvytok innovatsiinoi infrastruktury Ukrainy ta Polshchi. 92 Vypusk 3 (119), m. Lviv.
13. Kuryliak Ye. Yu. Klasterni formy orhanizatsii vyrobnytstva u hlobalnii ekonomitsi. Dys. na zdobuttia naukovoho stupenia k.e.n. Ternopil – 2015. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/749/1/14.10.2015_dysertacya_kurilyak-ye.yu.pdf.

Надійшла до редакції 12.11.2020 року

Постригань Т. Правовое регулирование инновационного парка Польши. Статья раскрывает важные правовые аспекты создания и деятельности инновационного парка Польши, создания и деятельности научных и технологических парков. Автором рассмотрены законодательство Польши по вопросам деятельности научных и технологических парков, технологических инноваций, налоговых и других льгот. Автором прослеживается развитие законодательства, которое регулирует деятельность научных и технологических парков Польши. Рассмотрены инновационные структуры, их особенности. Проведен анализ исследований ученых по государственно-правовому регулированию высшего образования, исследовательских учреждений, научных парков. Охарактеризовано современное состояние и тенденции деятельности научных и технологических парков Польши.

Ключевые слова: технологический, научный парк, наука, правовое регулирование, высокие технологии, инновация

Postryhan T. Legal regulation of Innovation Park of the Poland. The article reveals important legal aspects of the Poland innovation park, the creation and operation of science and technology parks in Poland. The author considers the legislation of Poland on the activities of science and technology parks, technological innovations, tax and other benefits. In particular, the Law of Poland «On Financial Support of Investments» was analyzed.The author traces the development of legislation governing the activities of science and technology parks in Poland. Innovative structures, their features are considered. An analysis of research by scientists on state and legal regulation of higher education, research institutions, science parks.The current state and tendencies of activity of scientific and technological parks of Poland are characterized.The functions of parks in Poland are analyzed, including the example of Gliwice Technopark and the oldest science park Adam Mickiewicz University Foundation — Poznan Science and Technology Park, which is a non-profit organization.

The author considered tax benefits from personal income tax. Polish legislation in the field of innovation provides for tax and other incentives. There are tax benefits for the acquisition of new technologies - the tax base can be reduced to 50% of the costs incurred for the acquisition of new technologies in the form of intangible assets, such as property rights, licenses, patent rights or utility models, know-how to improve existing goods / services can be deducted from taxable income. The tax deduction can be used for the next 3 tax years.Defined and considered tax benefits for personal income tax — PIT — Personal Income Tax and corporate income tax — CIT (Podatek dochodowy od osób prawnych, from the English. CIT — Corporate Income Tax).The author determined that in accordance with the EU strategy «Europe 2020» and the smart concept of specialization proposed by the European Commission, a system of national clusters has been formed.Also, the author notes that in Poland, special economic zones are also recognized as attractive investment instruments — separate areas of the country, intended for doing business on preferential terms. They were formed in accordance with The Act of 20 October 1994 on Special Economic Zones primarily to accelerate the economic development of regions by establishing new types of business activities, increasing the competitiveness of goods / services, developing new technical and technological solutions and their practical application, creating new jobs, development export.

Key words: technological, science park, science, legal regulation, high technologies, innovation